

KORT VERSLAG VAN DE BIJEENKOMST VAN VERTEGENWOORDIGERS VAN EEN AANTAL POLITIEVERBINDINGEN, GEHOUDEN OP 27 JUNI 1961, TE 'S-GRAVENHAGE.

Aanwezig waren de volgende heren:

van de GEMEENTEPOLITIE:

- DEVENTER
- DORDRECHT
- EMMEN
- HILVERSUM
- SCHIEDAM
- VELSEN
- VLAARDINGEN
- ZAANDAM

afwezig (met kennisgeving) de heren:

- DELFT
- SCHIEDAM
- VELSEN

van de RIJKSPOLITIE:

afwezig (met kennisgeving) de heren:

- AMSTERDAM
- WINSCHOTEN

van de B.V.D.:

Mr. J.S. SINNINGHE DAMSTÉ (alleen laatste deel van de vergadering), Drs. A. KUIPERS (Voorzitter),
, C.C. van den HEUVEL,

Besproken is het overzicht van de antwoorden, ontvangen op de door de B.V.D. aan de betreffende politieverbindingen toegezonden questionnaire inzake het verstrekken van politieke gegevens aan derden.

Hierbij kwamen de volgende saillante punten naar voren:

I. De verstrekking van politieke gegevens ten behoeve van de afgifte van een verklaring omtrent het gedrag.

Dr.

Blijkens een door Dr. gegeven toelichting wordt te Vlaardingen in een beperkt aantal gevallen bij de behandeling van aanvragen ter verkrijging van een verklaring omtrent het gedrag ten behoeve van een aanstelling in gemeentedienst, ook aan de I.D. inlichtingen gevraagd en verkregen.

Uit de vergadering blijkt, dat in het algemeen bij de afgifte van bedoelde verklaringen uitsluitend

criminele gegevens te pas komen.

Hoewel tot de gegevens, waarop - volgens de "Wet op de Justitiële Documentatie en op de Verklaring omtrent het gedrag" - de burgemeester bij zijn onderzoek in verband met de afgifte van de verklaringen mag achtslaan, formeel wellicht ook de politieke gegevens kunnen worden gerekend, heeft de B.V.D., op grond van destijds bij het Ministerie van Justitie ingewonnen inlichtingen, steeds ook aangenomen, dat deze gegevens hier buiten spel blijven.

Drs. KUIPERS

Drs. KUIPERS ziet in het hier wèl benutten van de politieke gegevens als verrassend element het beschikbaar hebben van een op de wet steunende billijke procedure om deze gegevens te laten meespelen, zonder de bezwaren welke verbonden zijn aan het doorgeven aan de werkgever.

Wel is er de onoverkomelijke moeilijkheid van de bronbescherming, wanneer een verklaring zou worden geweigerd op grond van politieke gegevens en belanghebbende tegen deze beslissing in hoger beroep gaat bij de Arrondissementsrechtbank.

II. Het verstrekken van de gegevens in concreto, dan wel in de vorm van een advies.

Uit de antwoorden is gebleken, dat de politie - wanneer het gaat om de vervulling van functies - in vele gevallen de advies-methode gebruikt.

Hiermede lossen zich vanzelf de problemen op, welke zijn opgesloten in de vragen 3 en 4 van de questionnaire, te weten: het geven van een toelichting omtrent de betekenis en de waarde van de verstrekte inlichtingen, de beveiliging van de gegevens bij de verkrijger en het be- dingen van garanties t.a.v. het gebruik.

Niettemin bestaan bij de B.V.D. tegen de adviesmethode een aantal principiële bezwaren.

Drs. KUIPERS

Drs. KUIPERS ziet in het verstrekken van de gegevens zelf een opener procedure, welke meer in een rechts staat past. Ideaal zou zijn wanneer men zo ver zou kunnen gaan, dat betrokkene zich ook tegen de gegevens zou kunnen verweren, maar bronbeveiliging laat dit meestal niet toe.

Bovendien is het zo, dat met het geven van adviezen de verantwoordelijkheid voor het gebruik op de verkeerde plaats komt te liggen, namelijk bij de politie.

De heer . . . maakt in dit verband melding van een recent geval, dat handelt over de niet-aanstelling wegens politieke bezwaren van een reeds op proef werkzame ambtenaar.

In het Parlement zijn hierover inlichtingen gevraagd waarna de Minister van Binnenlandse Zaken nog eens duidelijk heeft gesteld, dat de B.V.D. alleen maar gegevens verstrekt en dat voor het gebruik daarvan de betrokken Minister verantwoordelijk is.

Uiteraard is de Dienst wèl verantwoordelijk voor de juistheid en de relevantie van de verstrekte inlichtinge

Dezelfde spreker ziet in het geven van adviezen verder nog het bezwaar, dat aan de zijde van de werkgever de gelegenheid wordt ontnomen om inzicht te verkrijgen welke personen onder bepaalde omstandigheden moeten worden geweerd.

Het is van belang in de bedrijven geschikte gesprekspartners te vinden, bij wie een juiste hantering van de gegevens en beveiligingszin kan worden aangeweekt. Hiervoor zal temeer gelegenheid kunnen worden gevonden naarmate de kring der verkrijgers beperkt kan worden gehouden; het belang van deze beperking is ook door Dr. naar voren gebracht.

Dr.

Hoe uitgebreider de kring is, hoe groter het aantal gevallen zal zijn waarin niet de gegevens zelf, maar adviezen zullen worden gegeven; uit vrees voor een onjuiste hantering en beveiliging.

Met het vorenstaande hangt ook samen het in het volgende punt vermelde verschijnsel.

III. Het schriftelijk of mondeling verstrekken van inlichtingen.

Drs. KUIPERS

Met betrekking tot de gebleken ruime schaal waarop in de praktijk mondeling inlichtingen worden verstrekt, memoreert Drs. KUIPERS uit de beginperiode van de B.V.D. de ook bij deze Dienst toenmaals bestaande neiging om de zaken niet schriftelijk af te doen; zowel omdat men toen niet precies wist waar de gegevens anders zouden belanden, maar ook als uiting van een gevoel van onzekerheid met daaruit voortvloeiend een neiging om verantwoordelijkheid te ontlopen. Pas later is de stelregel ingeburgerd: Wie wat meedeelt aan een ander moet daarvoor ook instaan.

De heer bevestigt, dat de B.V.D. thans als regel zijn inlichtingen schriftelijk verstrekt. Er ligt dan vast dat en wat de Dienst heeft doorgegeven. Bij het mondeling inlichten valt dit achteraf - bij eventueel gerezen moeilijkheden - vaak niet meer te traceren; vooral wanneer er personeelwisseling heeft plaats gevonden.

IV. Toepassing van de verjaringsregeling.

B. KUIPERS

Naar aanleiding van het in het overzicht gesignaleerde antwoord omtrent het buiten gebruik laten van de verjaringsregeling, omdat aangenomen wordt dat de ontvanger deze regeling zal toepassen, heeft de heer KUIPERS (Zaandam) als nadere toelichting verklaard, dat deze gedragslijn zich beperkt tot de gevallen, waarin aan andere inlichtingendiensten gegevens worden verstrekt, hetzij wegens plaats gevonden verhuizingen, hetzij ten behoeve van overheidsinstanties in andere gemeenten.

V. De beveiliging van de gegevens.

Voor zover in de ontvangen antwoorden de tendenz

Drs. KUIPERS

mag worden onderkend, er op neer komende, dat de waarborg van de beveiliging van gerubriceerde gegevens in de overheidssector wel mag worden verondersteld, merkt Drs. KUIPERS op, dat het aantal voorbeelden van onvoldoende begrip voor de "security" ook daar niet gering is.

De heer   geeft vervolgens een exposé van de door de B.V.D. toegepaste werkwijze.

Wanneer de noodzaak van beveiliging van het betreffende object is vastgesteld en daarmee dus van het verstrekken van inlichtingen, wordt sedert enkele jaren aan de verantwoordelijke functionaris een verklaring ter tekening voorgelegd, welke betrekking heeft op de beveiligingsmaatregelen welke in acht moeten worden genomen en de contrôle daarop. Deze maatregelen hebben o.m. betrekking op de afscherming van de gegevens tegen kennisneming door onbevoegden (behoorlijke opberging enz.), als ook de erkenning dat de schriftelijk verstrekte gegevens eigendom blijven van de B.V.D. en dus teruggevorderd kunnen worden. Dit laatste is een enkele maal ook reeds gedaan met betrekking tot verouderde gegevens, met het doel de verjaringsregeling te laten werken. Toegegeven wordt, dat het wel eens moeilijk is bij gevestigde relaties om zo'n verklaring alsnog voor te leggen. Er wordt daarom hiermee nog wel eens gewacht tot een nieuwe functionaris optreedt.

VI. De opstelling van niet-bindende richtlijnen door een werkgroep.

Drs. KUIPERS

Drs. KUIPERS verklaart, dat hij zich niet aan de indruk heeft kunnen onttrekken, dat bij verschillende verbandingen een zekere terughoudendheid bestaat om volledig open kaart te spelen, zodat anderen zich zouden kunnen gaan bemoeien met eigen (gemeentelijke) zaken.

Niettemin lijkt het wenselijk om te komen tot niet-bindende richtlijnen voor het verstrekken van politieke gegevens door de politie.

Met het oog op de gemeentelijke autonomie zouden deze richtlijnen slechts basisformuleringen moeten inhouden, waarvan het vrij staat om af te wijken wanneer plaatselijke omstandigheden dit nodig mochten maken. Men weet dan echter dat men afwijkt en er zal een streven kunnen ontstaan om dit zo min mogelijk te doen. Zo zal er van de richtlijnen een normatieve werking kunnen uitgaan.

De indruk is, dat met de antwoorden wel voldoende materiaal beschikbaar is gekomen om de opstelling van richtlijnen mogelijk te maken.

Het meest in het vage is gebleven de splitsing van bedrijven in categorieën met en zonder beveiligingsaspect. Tot de categorie van bedrijven met een beveiligingsaspect behoren in ieder geval de bedrijven waar gerubriceerde regeringsopdrachten worden geplaatst. Voorts zijn er bedrijven welke beveiligd worden met het oog op de civiele verdediging in oorlogstijd.

Bij de vorige besprekingen is echter wel gebleken,

dat de plaatselijke behoefte om "iets te doen" verder gaat. De vraag is dan waar is de grens. De heer en ook anderen - waaronder Dr. - zijn wel van oordeel, dat de grens soms te ver getrokken wordt

Mr. SINNINGHE
DAMSTÉ

Mr. SINNINGHE DAMSTÉ lijkt het de beste oplossing, dat een en ander door een werkgroep wordt bekeken. In deze werkgroep zou het politie-element moeten overwegen. Het voorstel is daarom vier vertegenwoordigers van de politie en drie van de B.V.D. Bij de B.V.D. zou het secretariaat kunnen worden gehouden.

Met het denkbeeld van een werkgroep kan de vergadering accoord gaan. De heren en en blijken bereid om daarin zitting te nemen. Uit de tweede vergadering met politieverbindingen werden in verband hiermede gekozen: een nog nader op te geven vertegenwoordiger van de Gemeentepolitie Rotterdam en de heer van de Gemeentepolitie Haarlem. Tijdens deze vergadering werd tevens besloten een vertegenwoordiger van de Rijkspolitie uit te nodigen in de werkgroep zitting te nemen.

De drie B.V.D.-vertegenwoordigers zullen nader worden aangewezen.

C.C. van den
HEUVEL

De heer Van den HEUVEL, vervolgens het woord verkregen hebbende, zou ditmaal de aandacht weer eens willen richten op de opleiding, die lange tijd niet meer ter sprake is gekomen. Veertien jaar geleden is een begin gemaakt met de B.V.D.-cursussen. Aanvankelijk nam van de politieverbindingen alleen de Gemeentepolitie hieraan deel, later echter ook de Koninklijke Marechaussee en de Rijkspolitie. Voor het zo ver was moesten verschillende moeilijkheden overwonnen worden, het enthousiasme van politiezijde voor B.V.D.-cursussen was aanvankelijk bepaald niet groot. De situatie is nu echter totaal veranderd, het aantal aanvragen voor cursussen overtreft de mogelijkheden. In de opleiding hebben zich bepaalde veranderingen voltrokken, welke verband houden met interne veranderingen in de B.V.D. Wij zijn in Engelse school gevormd, met een sterk accent op security. In het begin hebben wij misschien wel eens de fout gemaakt dat wij dat accent wat te sterk legden en dit heeft wel eens wrevel gewekt bij de politie. De verhouding is opener geworden, hetgeen de samenwerking zeer ten goede is gekomen.

Niet alleen de relatie politie - B.V.D. is opener geworden, ook de relatie tussen de inlichtingendiensten van de politie en de rest van het korps. Aanvankelijk waren er vele politiekorpsen waar volkomen onkunde heerste over de werkzaamheden van de I.D. Momenteel is men van mening dat het overige personeel iets van de werkzaamheden van de I.D. moet weten, al was het alleen maar hierom, dat hoe meer de I.D. in het gehele korps geïntegreerd is, hoe beter deze werkt. In verschillende gevallen is gebleken dat wanneer het gehele korps weet wat in het algemeen de taak van de I.D. is, de kans veel groter is dat men daar zaken van wezenlijk belang meldt. Door de B.V.D. is dit streven bevorderd o.m. door het houden

van lezingen door B.V.D.-personeel in politiekorpsen, waarbij het gehele korps of het kader of een gedeelte daarvan, aanwezig was.

Bovendien neemt de B.V.D. deel aan opleidings- en vormingsprogramma's van de politie, zoals:

Het opleidingsinstituut voor hoger politiepersoneel in Hilversum;

De vormingscursussen voor brigadiers en adjudanten van Gemeentepolitie;

De vormingscursussen voor opperwachtmeesters en adjudanten van Rijkspolitie.

Langzamerhand is wel een zodanige situatie ontstaan dat de meesten wel enige bekendheid hebben met het werk van de B.V.D., toch wordt nog telkens ervaren dat er plaatsen zijn waar dit niet het geval is. Hier is dus nog het een en ander te doen.

Nu is men zo ver gekomen dat overwogen wordt om de categorie die nauw met de I.D. betrokken is, nl. de Vreemdelingendienst, in de opleiding te betrekken. Dit plan is in studie en binnenkort zal U hierover een voorstel gedaan worden.

De opleiding en voorlichting van de politie is voor de B.V.D. een belangrijke zaak, waaraan alle aandacht wordt besteed. De gelederen van de afdeling Opleiding zijn versterkt met de heer , die U allen bekend is. Hij zal zich met name met de opleiding en voorlichting van de politie op ons gebied gaan bezighouden.

Analoog aan de zg. Heelsumconferenties, zijn er voor het personeel van de Inlichtingendiensten de conferenties in de jeugdherberg "De Grasheuvel" te Amersfoort. Het aantal personen dat daarbij betrokken is, bedraagt rond 300 man. Dezerzijds is toegezegd, dat eens in de twee jaar een dergelijke bijeenkomst wordt belegd. Daarin zullen de belangrijkste aspecten van ons werk worden behandeld, niet alleen door personeel van de afdeling Opleiding, maar ook door dat van andere afdelingen van de B.V.D. De vorige keer is men van beide kanten tot de conclusie gekomen dat deze conferenties voortgang moeten vinden en dat zelfs tot uitbreiding moet worden overgegaan. Dit is de reden dat de volgende bijeenkomst, die in de komende winter zal plaats vinden voor degenen die in het operationeel werk betrokken zijn, drie in plaats van twee dagen zal duren. T.z.t. zal hierover nader worden bericht.

Mr. SINNINGHE
DAMSTÉ

Mr. SINNINGHE DAMSTÉ merkt op dat hij deze conferenties ziet als een tweerichting-verkeer. Het is niet alleen een cursus die van ons uitgaat, maar wij komen op onze beurt ook in contact met degenen die met deze materie werken. Hij heeft goede ervaringen met deze Grasheuvelbijeenkomsten en neemt aan dat er belangstelling voor bestaat.

Bij de rondvraag brengt de heer een recent geval naar voren, betrekking hebbende op een verzoek van een Procureur-Generaal om een politiek onderzoek in te stellen met betrekking tot een vreemdeling. De Rijksrecherche beweegt zich zo nu en dan ook op dit terrein,

waarover men zich kan afvragen of het niet te ver gaat.
C.C. van den HEUVEL De heer Van den HEUVEL memoreert in dit verband de uit het jaar 1951 daterende instructie aan de Rijksrechercheurs, welke in deze aan deze functionarissen een bevoegdheid laat tot zelfstandig handelen in spoedeisende gevallen en in gevallen van onbetekenende en plaatselijke aard.
Mr. SINNINGHE DAMSTÉ Mr. SINNINGHE DAMSTÉ wijst er op, dat altijd overleg met de B.V.D. kan worden gepleegd, die goede relaties met de Procureurs-Generaal onderhoudt.

De volgende vergadering is vastgesteld op dinsdag 26 september 1961 te 14.00 uur.

De vergadering waarin de resultaten van de werkgroep zullen worden besproken is vastgesteld op dinsdag 19 december 1961 te 14.00 uur.

augustus 1961.